

סקירה כללית

תוכן העניינים

מתיחות גוברת בשטחים שהגישה אליהם מוגבלת בעזה.....	3
עקירות בכפייה בהיקף נרחב ב"שטחי אש" לאורך בקעת הירדן.....	5
עזה: עצירה מתמשכת של פעילויות הבנייה בשל הגבלות על היבוא.....	7
אלימות מתנחלים בשטחים סביב שני אזורי התנחלות בנפת שכם מעוררת חששות.....	10
ההגבלות במעבר רפיח פוגעות עוד יותר בגישה לשירותי בריאות.....	12
תוכנית התגובה האסטרטגית מזהה 1.9 מיליון פלסטינים הזקוקים לסייע הומניטרי.....	16

החודש הראשון של שנת 2014 הביא עימו תזכורת בנוגע לתפקיד המרכזי שממלאות הגבלות הגישה ביצירת פגיעות הומניטריות בקרב חלקים גדולים של האוכלוסייה בשטח הפלסטיני הכבוש (שפ"כ).

במהלך חודש ינואר נפתח מעבר הגבול עם מצרים למשך שישה ימים בלבד מתוך 31, עובדה שפגעה קשות בגישתם של בני אדם לשירותים, הן בתוך רצועת עזה והן מחוצה לה, ובמיוחד לשירותי בריאות. עד לסוף החודש כבר המתינו כ-1,200 מטופלים רשומים לנסוע למצרים לטיפול רופאים מומחים, שבמקרים רבים אינם זמינים בעזה. הפתיחה הלא סדירה והבלתי ניתנת לצפייה של

המעבר עצרה גם את המשלוח של סיוע רפואי, שעד ליוני 2013 היווה 30 אחוזים מכל התרופות שסופקו למשרד הבריאות, וכן את כניסתן של משלחות רפואיות.

ההקפאה הכמעט מוחלטת, מאז יולי 2013, של הברחת חומרי בניין דרך המנהרות, יחד

דגשים מרכזיים

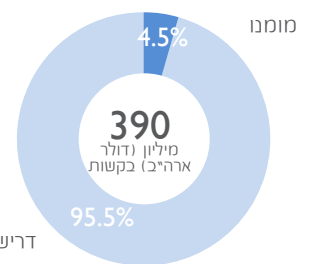
- עד 30,000 בני אדם שהתעסקוה שלהם קשורה ישירות לפעילויות בניין ברצועת עזה איבדו את עבודתם מאז אמצע 2013, בשל ההגבלות על יבוא חומרי בניין.
- 160 בני אדם נעקרו בשל הריסות בקהילות בדואיות הממוקמות ב"שטחי אש" לאורך בקעת הירדן; הקלה זמנית של הגבלות הגישה ב"שטח אש" נוסף בדרום חברון.
- הצוות המוביל של ארגוני הסייע בשפ"כ החל ליישם את תוכנית התגובה האסטרטגית שלו לשנים 2016-2014, המיועדת לטפל בצרכים ההומניטריים וצורכי הגנה הדחופים ביותר של 1.9 מיליון פלסטינים פגיעים בעזה, בשטח C של הגדה המערבית, בירושלים המזרחית ובאזור התפר.

נתונים לחודש ינואר

6	אזרחים פלסטינים שנהרגו (כתוצאה ישירה מסכסוך)
219	אזרחים פלסטינים שנפצעו (כתוצאה ישירה מסכסוך)
106	מבנים שנהרסו בגדה המערבית
183	בני אדם שנעקרו בגדה המערבית

מימון הליך הפנייה המשולבת

390	מיליון (דולר ארה"ב) בקשות
4.5%	מומנו

דרישות שלא נענו

צילום: המשרד לתאום עניינים הומניטריים

ילדי קהילות הועים עם מסלטים, אחרי שהרשויות הישראליות הרסו את המבנים שלהם בעין אל חילוה (נפת טובאס) שבבקעת הירדן, ב-30 בינואר 2014.

עם האיסור המוחלט שהטילה ישראל על יבוא חומרים אלה למגזר הפרטי, הובילו לדלדול הדרגתי במאגרים הזמינים בשוק ולהקפאתן של מרבית פעילויות הבנייה. כתוצאה מכך, מעריכים כי בחודשים האחרונים איבדו כ-30,000 עובדים את משרותיהם, נתון המביא את שיעור האבטלה בסוף 2013 ל-41.5 אחוזים, השיעור הגבוה ביותר זה למעלה משלוש שנים.

ינואר הביא גם לעלייה מדאיגה בתקריות של ירי אש חיה על ידי כוחות ישראלים לעבר אזרחים בשטחים שהגישה אליהם מוגבלת לאורך הגדר בין עזה לישראל. ירי זה הביא להריגתם של שני אזרחים, אחד מהם נער, ולפציעתם של 22 אזרחים נוספים. זאת לעומת הצניחה הדרמטית במהלך 2013 במספר מקרי הפגיעה באזרחים בשטחים שהגישה אליהם מוגבלת (הנתון הנמוך ביותר מאז 2000). השימוש באש חיה לאכיפת הגבלות גישה מסכן חיי אזרחים, ואילו ההגבלות פוגעות ביכולתם, הפגיעה ממילא, להתפרנס מחקלאות.

גם בכמה אזורים בגדה המערבית פגעו הגבלות הגישה וסיכונים ביטחוניים ביכולת להתפרנס מחקלאות. מספר תקריות שהתרחשו החודש הדגישו את טבעה השיטתי של אלימות מתנחלים סביב שני אזורי התנחלות ספציפיים בנפת שכם: יצהר וברכה, ומאחזי ההתנחלות בקרבת שילה. מדאיגה במיוחד העובדה שאחד משני האמצעים העיקריים שאימץ הצבא הישראלי לטיפול באלימות מתנחלים באזורים אלה הייתה סגירה של אדמה פלסטינית פרטית בצו צבאי, צעד המחייב חקלאים פלסטיניים להגיש בקשה לייתאום מוקדם על מנת לעבד את אדמתם.

בגדה המערבית, הגבלות הגישה (תנועה ושימוש) הן גם הגורם העיקרי לעקירה, במיוחד בשטחים שהוקצו כיישטחי אש"י. שטחים אלה, הכוללים כמעט 30 אחוזים משטח C, מהווים בית ל-6,200 בני אדם ומקור מחיה (בעיקר מרעה) ל-12,000 בני אדם נוספים. החודש הרסו הרשויות הישראליות 92 מבנים בשטחים כאלה לאורך בקעת הירדן, הריסות שגרמו לעקירתם של 160 בני אדם. המתאם ההומניטרי לשפי"כ, גיימס רולי, הביע את חששו ביחס להריסות אלו, וכן ביחס למניעה של מתן סיוע לעקורים.

מצד שני, במהלך ינואר הכריזו הרשויות הישראליות על הפוגה זמנית בהריסות ועל הקלת הגבלות הגישה ליישטח אש"י נוסף, בדרום הר חברון, שבו מתנהל כרגע תהליך גישור בין התושבים לרשויות.

הקלת פגיעתן של הגבלות הגישה, במיוחד בתחום הביטחון התזונתי והגישה לשירותים, הינה אחת המטרות העיקריות של תוכנית התגובה האסטרטגית שאותה החלה הקהילה ההומניטרית בשפי"כ ליישם החודש, ואשר קוראת לגיוס של 390 דולרים ארה"ב בשנת 2014. אף שתוכנית התגובה האסטרטגית יכולה להקל מצוקה זו בחלקה, על מנת לטפל בשורש הבעיה דרוש שינוי מדיניות, בעיקר הסרתן, במידה הרבה ביותר האפשרית, של הגבלות הגישה הקיימות, לרבות אלה הנוגעות לאדמה ולמשאבים.

התקריות בחודש ינואר תואמות למגמה של מתיחות גוברת בשטחים שהגישה אליהם מוגבלת ביבשה ובים, שנצפתה במחצית השנייה של דצמבר 2013, אשר במהלכה נרשמו כמעט מידי יום תקריות של ירי באש חיה על ידי כוחות ישראלים לעבר אזרחים פלסטיניים.

פרק זה מסתמך על העדכון של כוח המשימה לענייני הגנה ביחס לשטחים שהגישה אליהם מוגבלת בעזה, המכסה את התקופה שבין ה-1 ביולי ל-31 בדצמבר 2013.¹

במהלך החודש נהרגו בשטחים שהגישה אליהם מוגבלת ליד הגדר עם ישראל, מידי כוחות ישראלים, שני אזרחים פלסטינים, אחד מהם נער בן 16, ו-22 אזרחים נוספים נפצעו (16 מתחמושת חיה ו-6 כתוצאה משאיפת גז מדמיע). על פי חקירות שערכו ארגונים לזכויות אדם, שני ההרוגים נורו בלי התראה מוקדמת בשתי תקריות נפרדות, בעת שהלכו לעבר הגדר, על פי הדיווחים בתוך השטחים שהגישה אליהם מוגבלת. כמעט שני שלישים ממקרי הפגיעה החודש (14 מתוך 22) התרחשו בשתי הפגנות נפרדות במחאה נגד הגבלות גישה ישראליות, שהתקיימו ממזרח לגיבאליה ואשר במהלכן נזרקו אבנים לעבר כוחות ישראלים. כמו כן, החודש ביצעו כוחות ישראלים לפחות ארבע חדירות לצרף יישור אדמה בקטעים שונים של השטחים שהגישה אליהם מוגבלת.²

לעומת זאת, בשטחים שהגישה אליהם מוגבלת בים לא נרשמו במהלך החודש תקריות שגרמו לנפגעים, אף שהדיווחים על תקריות ירי באש חיה על ידי כוחות ישראלים נמשכו. בינואר עצרו כוחות ישראלים שלושה דייגים, על פי הדיווחים כולם בתחומי שטח הדיג המותר.

התקריות בינואר תואמות מגמה של מתיחות גוברת בשטחים שהגישה אליהם מוגבלת ביבשה ובים במחצית השנייה של דצמבר 2013, שבמהלכה נרשמו כמעט מדי יום תקריות של ירי באש חיה על ידי כוחות ישראלים לעבר אזרחים פלסטינים. זאת לעומת המגמה שנצפתה במהלך 2013, המראה על ירידה משמעותית, לעומת שנת 2012, במקרי הפגיעה באזרחים בשטחים שהגישה אליהם מוגבלת ביבשה (5 לעומת 13 הרוגים ו-6 לעומת 187 פצועים, בהתאמה), גם כאשר אין מביאים בחשבון את תקופת ההסלמה במעשי האיבה בנובמבר 2012.

בים, במהלך שנת 2013, עלה מספר תקריות הירי בידי כוחות ישראלים ודווח על 10 מקרי פגיעה (לעומת אף מקרה פגיעה ב-2012). מספר התקריות שכללו הרס, נזק או החרמה של ציוד דיג עלה אף הוא (20 לעומת 6). ברם, במספר הדייגים שנעצרו נרשמה ירידה לעומת 2012 (22 לעומת 84).

בדומה לחודש זה, בשנת 2013 היו חקלאים רק 6 אחוזים מכלל מקרי הפגיעה באזרחים (שלושה מקרי פגיעה והרוג אחד) שנרשמו בשטחים שהגישה אליהם מוגבלת, ואילו היתר היו מפגינים, עובדים שניסו לחצות את הגבול אל תוך ישראל, מטיילים ומלקטי גרוטאות. כל 10 מקרי הפגיעה של אזרחים שנרשמו בים ב-2013 (לא נרשמו הרוגים) היו של דייגים.

בעקבות הבנות הפסקת האש מן ה-21 בנובמבר 2012, שסיימו את המבצע הצבאי הישראלי ואת הסלמת מעשי האיבה בעזה ובדרום ישראל, הוקלו במידת-מה הגבלות הגישה שמטיל הצבא הישראלי ביבשה ובים.³ ביבשה, הצליחו רבים להגיע, בפעם הראשונה זה שנים, לשטחים במרחק של עד 300 מטרים מהגדר, אף שהגישה נותרת לא ודאית בשל תקריות ירי מתמשכות ומסרים לא ברורים מבעלי תפקידים ישראלים. לפנינו בנובמבר 2012

הצהירו הרשויות הישראליות כי גישת פלסטינים אסורה בטווח של 300 מטרים מהגדר, אלא שלמעשה נאכפו אזור אסור בכניסה (no-go) למרחק של עד 500 מטרים מהגדר, וישטח בסיכון גבוה" המשתרע לעיתים עד למרחק 1,500 מטרים מן הגדר.

בנוסף על כך, בעקבות הסכם הפסקת האש הורחב השטח הנגיש לדיג משלושה לשישה מיילים ימיים מהחוף, מלבד התקופה שבין מרס למאי 2013, שבמהלכה שבה ישראל ואכפה את גבול שלושת המיילים הימיים בתגובה לשיגור טילים על יד פלגים חמושים פלסטיניים.

כשל מספר גורמים מסכלים, ובמיוחד אופייה המוגבל והבלתי יציב, נודעה לגישה המוגברת השפעה חיובית מוגבלת בלבד על המחיה מחקלאות ומדיג. ביבשה היה אחד הגורמים אי-הוודאות ביחס למדיניות החדשה, לרבות היקפו של הגבול החדש.⁴ יתרה מכך, בשטחים ביבשה שהגישה אליהם הותרה לאחרונה מתאפשרת גישה בטוחה רק בשעות אור יום (לרוב בין 7 בבוקר ל-3 אחר הצהריים), בעוד שמי שמנסים לעבוד מחוץ לשעות אלו דיווחו על יריות אזהרה שנורו לעברם. חקלאים שהחלו לעבד את השטחים שהגישה אליהם הותרה לאחרונה בוחרים לגדל חיטה או גידולי בעל אחרים, המצריכים פחות השקעה וטיפול לעומת גידולי שלחין, אבל מניבים הכנסה מוגבלת בלבד.⁵

ביום, למרות השיפור בגישה, עדיין אסורה גישתם של דייגים לשטחי הדיג הרווחיים ביותר מול חופי עזה. הגבול הנוכחי הינו פחות משליש משטח הדיג שעליו הוסכם במסגרת הסכמי אוסלו, שהינו 20 מיילים ימיים. לדברי ארגון המזון והחקלאות של האו"ם, רוב הדגים בעלי הערך מצויים במרחק של מעבר ל-8 עד 12 מיילים ימיים מהחוף. דייגים חוששים שבכל זמן שהוא עלולות להיות מוטלות עליהם הגבלות נוספות, ורבים אינם מסוגלים או מוכנים להשקיע השקעה כספית על מנת לנצל בצורה הטובה ביותר את הגישה המוגברת, מאחר שהם יודעים כי הם עלולים להפסיד את השקעותיהם.⁶ בנוסף על כך, מאז יולי 2013 הושפעו דייגים לרעה מן המחסור בדלק בר-השגה, שאילץ אותם לצמצם את תדירות הפלגותיהם, וכן מן האמצעים הביטחוניים המחמירים שאוכף חיל הים המצרי, המונע מהם גישה למים מצריים. על פי הערכות, כ-95 אחוזים ממשקי הבית התלויים בתעשיית הדיג מקבלים סיוע הומניטרי וחשופים לחובות, עוני ופגיעות.

תקריות הירי בשטחים שהגישה אליהם מוגבלת ביבשה פגעו גם בגישת בני אדם לשירותים, וכן ביכולתם של ארגונים הומניטריים להגיש סיוע. 13 בתי ספר ממוקמים במרחק של עד 1,000 מטרים מהגדר ומשרתים כ-5,000 ילדים, המתמודדים עם סיכונים בדרכם אל בתי הספר הללו או מהם. סקר שביצע ארגון Oxfam בקרב ארגונים לא ממשלתיים בינלאומיים הפועלים בתוך או בקרבת שטחי היבשה שהגישה אליהם מוגבלת גילה כי אף שהמשיבים סברו כי העבודה בשטחים הללו חשובה, לדעתם הסיכון לאנשי סגל היה מכשול בולט להפעלת תוכניות, ואחריו הסיכון למוטבים ולהשקעות.⁷

הנוהג של הצבא הישראלי להשתמש באש חיה לירי על אזרחים, וכן להרוס, לגרום נזק ולהחרים רכוש על מנת לאכוף הגבלות גישה ממשיך לעורר דאגה. מתוקף המשפט הבינלאומי, השימוש בכוח ובכלי נשק על ידי כוחות ביטחון ישראלים באכיפת השטחים שהגישה אליהם מוגבלת צריך להיות מידתי ולעלות בקנה אחד עם אמות מידה בינלאומיות,

חקלאים שהחלו לעבד את השטחים שהגישה אליהם הותרה לאחרונה בוחרים לגדל חיטה או גידולי בעל אחרים, המצריכים פחות השקעה וטיפול לעומת גידולי שלחין, אבל מניבים הכנסה מוגבלת בלבד.

דהיינו להתבצע רק בנסיבות קיצוניות, כגון הגנה עצמית או הגנה על אחרים מפני מוות או פגיעה חמורה, ורק לאחר שכל האמצעים האחרים, הפחות חמורים, הסתברו כבלתי מספיקים.⁸ בנוסף על כך, כל הגבלות גישה שהן ביבשה ובים צריכות להיות מידתיות לסיכון ביטחוני ספציפי, ואסור שתהיה להן השפעה בלתי מידתית על חייהם, מחייתם ורכושם של אזרחים פלסטינים.

עקירות בכפייה בהיקף נרחב ביישטחי אש"י לאורך בקעת הירדן

הפוגה זמנית בהריסות ביישטח אש"י בדרום הר חברון

החודש נצפו התפתחויות מעורבות שהשפיעו על קהילות בדואים ורועים הממוקמות בשטחים שהוקצו כשטחים צבאיים סגורים לצורך אימונים, או "שטחי אש"י, ברחבי שטח C של הגדה המערבית: מצד אחד הכריזו הרשויות הישראליות על הפוגה זמנית בהריסות ועל הקלה של הגבלות הגישה בשטח אחד כזה בדרום הר חברון (מסאפר יטא, או "שטח אש 918"); מאידך, 160 בני אדם נעקרו בכוח מיישטחי אש"י אחרים לאורך בקעת הירדן.

מאז תחילת הכיבוש הוקצו 18 אחוזים בקירוב מהגדה המערבית, או 30 אחוזים משטח C, כיישטחי אש"י. נכון לעכשיו ממוקמות בשטחים אלה 38 קהילות בדואיות וקהילות רועים, שאוכלוסייתן מונה 6,200 נפש, ו-50 קהילות נוספות ובהן למעלה מ-12,000 תושבים מצויות בסביבתם המיידית. בשל האיסור על תנועה ומגורים, הנובע מהקצאת שטחי המגורים או המרעה שלהם כיישטחי אש"י, מתמודדות הקהילות הללו עם צרכים הומניטריים משמעותיים וסובלות מפגיעות גבוהה לעקירה (ראו מסגרת להלן למידע נוסף על "שטחי אש"י).

התקרית הגדולה ביותר, שהתרחשה ב-30 בינואר באותו חלק של הקהילה הבדואית עין אל חילוה (נפת טובאס) הממוקם ביישטח אש"י, הביאה לעקירתם של 66 בני אדם, 36 מהם ילדים. נגד כ-100 מבני מגורים ומחיה אחרים בקהילה, שחלקם נבנו במימון תורמים בינלאומיים, תלויים ועומדים צווי הריסה.

תקרית גירוש נוספת, ב-8 בינואר, התמקדה בשכונת אבו אל עגיני של העיירה אל גיפתליכ (נפת יריחו). בתקרית נהרסו 13 מבני מגורים ומחסים לבעלי חיים, והיא גרמה לעקירתן של שלוש משפחות (26 נפשות). ימים אחדים לאחר מכן הרסו הרשויות הישראליות והחרימו שישה אוהלים שניתנו למשפחות על ידי ארגון בינלאומי, כמחסים לשעת חירום. בדצמבר 2013 דחה בג"ץ עתירה שהגישה הקהילה נגד צו שניתן קודם לכן וחייב את פינויים מהאזור, נדחה בדצמבר 2013. לבסוף, ב-22 בינואר הרסו הרשויות הישראליות 19 מבנים נוספים בקהילת חירבת ירזא (נפת טובאס), הממוקמת בשלמותה ביישטח אש"י, וגרמו לעקירתם של 14 בני אדם. במקרים כאלה מתאכסנות בדרך כלל המשפחות העקורות אצל קרובי משפחה ושכנים עד שהן מקבלות אוהלים המשמשים מחסה לשעת חירום.

הריסות אלו התרחשו בהקשר של עלייה משמעותית שחלה בשנה האחרונה בהריסות ובעקירה בבקעת הירדן: מספר המבנים בכעלות פלסטינית שנהרסו במהלך 2013 הוכפל

מאז תחילת הכיבוש הוקצו 18 אחוזים בקירוב מהגדה המערבית, או 30 אחוזים משטח C, כיישטחי אש"י. נכון לעכשיו ממוקמות בשטחים אלה 38 קהילות בדואיות וקהילות רועים, שאוכלוסייתן מונה 6,200 נפש, ו-50 קהילות נוספות, ובהן למעלה מ-12,000 תושבים, מצויות בסביבתם המיידית.

מהודעת המתאם ההומניטרי, גיימס וי רולי, ב-31 בינואר, בעקבות ההריסות בעין אל חילוה:

"אני חש דאגה עמוקה לנוכח העקירה והנישול המתמשכים של פלסטינים בשטח C, במיוחד לאורך בקעת הירדן, שבה גדל בשנה שעברה מספר המבנים שנהרסו פי שניים ויותר. לא זו בלבד שפעילות זו שוללת מפלסטינים גישה לקורת גג ולשירותים בסיסיים, היא נוגדת גם את המשפט הבינלאומי. יש לעצור באופן מיידי הרס של רכוש בבעלות פלסטינית וגירוש בכפייה של פלסטינים, עד שלפלסטינים תהיה גישה למשטר תכנון ואיזור הוגן העונה על צרכיהם.":

ארגונים שותפים הומניטריים מגישים את סיוע החירום הדרוש למשפחות המשוללות כעת קורת גג וסובלות מפגיעה במחייתן. בשל הגבלות שמטילות הרשויות הישראליות, נתקלות סוכנויות הומניטריות בקשיים גוברים במתן תגובה לצורכי חירום בשטח C של בקעת הירדן. במקרים אחדים נתכס סיוע הומניטרי, הוחרם או הושמד.

יותר לעומת 2012 (390 ו-172, בהתאמה), וכך גם מספר בני האדם שנעקרו (590 ו-279), בצד ירידה בחלקים אחרים של שטח C. בסך הכול נהרסו במהלך ינואר ברחבי שטח C וירושלים המזרחית יותר ממאה בתים ומבני מחיה פלסטיניים, שכמעט 90% מהם ממוקמים בבקעת הירדן, בגין היעדר היתרי בנייה מישראל (שלקהילות הללו כמעט בלתי אפשרי להשיגם).

לעומת זאת, ביחס ל-14 קהילות (שאוכלוסייתן מונה 1,200 נפש) בדרום הר חברון (אזור מסאפר יטא) הממוקמות ביישטח אש" 918, חלה התפתחות חיובית. מאז שנות התשעים המאוחרות היו הקהילות הללו מעורבות בהליך משפטי ממושך בכגייץ הישראלי, שבמסגרתו ערערו על כוונת הרשויות הישראליות לגרשן מבתיהן.⁹ כחלק מהליך גישור שבו פתחו בהקשר של ההתדיינות המשפטית, הגיעו החודש שני הצדדים להסכם שנועד "לקדם אמון הדדי". על פי ההסכם, שיהיה בתוקף עד לאמצע מאי 2014:

- 1 יורשו התושבים לשקם שמונה מבנים ומספר כבישים שניזוקו בסופת החורף אלכסה, בדצמבר 2013.
- 2 כל צווי ההריסה התלויים ועומדים יוקפאו באופן זמני;
- 3 הגישה ברגל לאזור תורשה, למעט במקרים של חשד קונקרטי של כוונה לכצע מעשה "בלתי חוקי";
- 4 עובדים ועובדי סיוע של הרשות הפלסטינית יורשו להיכנס לאזור בכלי רכב;
- 5 כניסת חומרי וציוד בניין בלא היתר אסורה.

אף שההסכם מביא הקלת-מה לקהילות באזור, לאור משכו הקצר והאיסור על חומרי בניין, תיוותר השפעתו מוגבלת ולא תסלק את סכנת העקירה.

לדברי הרשויות הישראליות, פלסטינים המתגוררים ביישטח אש" הם מסיגי גבול, ומסולקים באופן שוטף מן האזור למען בטיחותם הם. עם זאת, כפי שהדגיש המזכיר הכללי של האו"ם, דומה כי סילוקן של קהילות מיישטח האש" בדרום הר חברון "מהווה טרנספר כפוי,

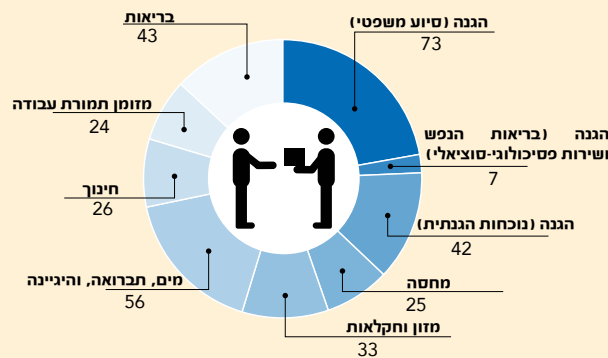
ב-30 בינואר, בקהילה הבדואית עין אל חילוה (נפת טובאס) הממוקמת ביישטח אש"י, נעקרו 66 בני אדם, 36 מהם ילדים. נגד כ-100 מבני מגורים ומחיה אחרים בקהילה תלויים ועומדים צווי הריסה.

רוב הקהילות ב"שטחי האש" קיימות זה עשרות בשנים, רבות מהן קודם להקצאתם של השטחים הללו כשטחי אש. על פי נתונים שנאספו ב-2013, כחלק ממיזם פרופיל הפגיעות לשטח C, יותר ממחצית מתוך 88 הקהילות הממוקמות בתוך "שטחי אש" או לצידים מצויות בבקעת הירדן, ורובן הגדול (77 קהילות) תלויות למחייתן במרעה או בחקלאות, שהם מקור הכנסתן העיקרי. קהילות אלו אינן מסוגלות לבצע כל תכנון ופיתוח, ו-60 אחוזים מהן חוו הריסות מאז 2000. נציגי קהילות דיווחו כי נגד יותר מ-1,200 מתוך המבנים הקיימים שלהן הוצאו צווי הריסה והפסקת עבודה שטרם בוצעו, לרבות 330 מבנים שהוקמו במימון תורמים וניתנו כסיוע הומניטרי. נגד לפחות שבעה כתי ספר (ארבעה יסודיים ושלושה תיכוניים) תלויים ועומדים צווי הריסה, ואילו הילדים ב-57 מתוך 88 קהילות נאלצים ללכת למרחק של יותר מחמישה קילומטרים על מנת להגיע לבית ספר תיכון.

יותר מ-80 אחוזים מהקהילות דיווחו על ירידה במספר חיות המשק שלהן בשנתיים האחרונות, בשל מספר אמצעים ישראליים, ביניהם משטר תכנון ואיזור מגביל, אלימות מתנחלים ופעילות צבאית. 10 מאחזי התנחלות ממוקמים, בחלקם או בשלמותם, בתוך "שטחי אש". הקהילה ההומניטרית בשפ"כ זיהתה את הקהילות הללו כמי שנמנות

עם הפגיעות והחלשות ביותר, במאמץ להבטיח התערבויות ספציפיות מבוססות אזור שיתנו מענה לצרכים מזוהים. התערבויות אלו כללו מיזמים מרובים בתחומי המחסה, המזון, החקלאות, הבריאות, המים התברואה וההיגיינה, החינוך ומזומן תמורת עבודה.

מספר הקהילות שנבחרו להתערבויות

פרטני והמוני, המנוגד למחויבותיה של ישראל מתוקף החוק ההומניטרי הבינלאומי. כן דומה כי הוא מהווה פינוי בכפייה, בניגוד למחויבותיה של ישראל מתוקף משפט זכויות האדם הבינלאומי.¹⁰

עזה: עצירה מתמשכת של פעילויות הבנייה בשל הגבלות על היבוא

כ-30,000 משקי בית איבדו את מקור הכנסתם

מאז יולי 2013 חווה רצועת עזה מחסור חמור בחומרי בניין, אשר פגע ביכולתם של בני אדם לטפל בצורכי דיור ותשתית דחופים ושלל מעשרות אלפי משפחות את הכנסתן. הגורם המיידי למצב הנוכחי היה הסגר על המנהרות הבלתי חוקיות מתחת לגבול עם מצרים, בהקשר של אמצעים שנקטו הרשויות המצריות לטיפול במצב הביטחוני בחצי-האי סיני. בשל ההגבלות הממושכות שמטילה ישראל על היבוא דרך המעברים הרשמיים, שימשו המנהרות הללו בשנים האחרונות ערוץ עיקרי להברחת חומרי בניין.

המתאם ההומניטרי לשפ"כ, גיימס רולי, הביע את חששו ביחס להריסות אלו, וכן ביחס למניעת הגשת סיוע לעקורים

חלק זה מבוסס על תשומות מטעם המועצה הנורווגית לפליטים.

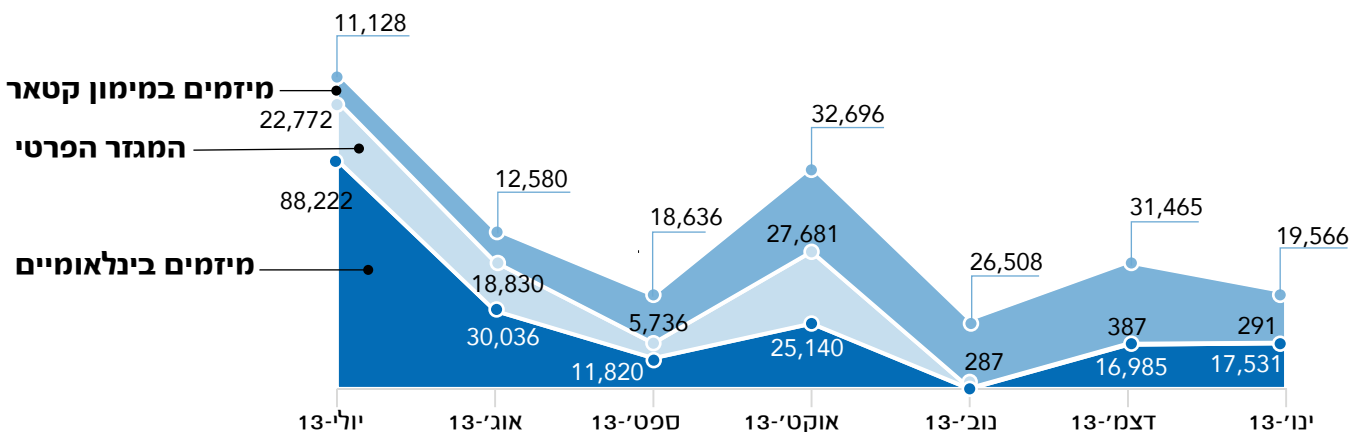
מגמות ביבוא חומרים ממזרים וישראל

מאז הטלת המצור הישראלי על רצועת עזה, ביוני 2007, בעקבות השתלטות החמאס, הוטלו הגבלות חמורות על היבוא של חומרי בניין בסיסיים (בעיקר מלט, חצץ ומוטות פלדה) לעזה. מאז 2010, כחלק מהקלת המצור, הורשו ארגונים בינלאומיים לייבא את החומרים הללו לאחר השגת אישור ישראלי למיזמים שלהם. בנוסף על כך, מאז 2011 התירו הרשויות המצריות יבוא מוגבל דרך מעבר רפיח, עבור מיזמים במימון ממשלת קטאר.

בהקשר זה נצפתה בשבעת החודשים האחרונים ירידה משמעותית בכפח חומרי הבניין הנכנסים לרצועת עזה דרך ישראל (מעבר כרם שלום), וירידה זו החריפה את המחסור שנוצר עקב עצירת ההברחות דרך המנהרות. בעוד שבין ינואר ליולי 2013 נכנסו לעזה דרך ישראל בממוצע, מדי שבוע, 92,000 טונות בקירוב של חומרי בניין בסיסיים, הנתון המקביל בין אוגוסט 2013 לינואר 2014 היה פחות מ-30,000 טונות, כלומר ירידה של כמעט 70 אחוזים. מצד שני, למרות תנודות מסוימות, הנפח הממוצע של חומרים שיובאו דרך מעבר רפיח, עבור המיזמים של קטאר, נותר בסביבות 23,000 טונות כל משך 2013.

בשבעת החודשים האחרונים נצפתה ירידה משמעותית בכפח חומרי הבניין הנכנסים לרצועת עזה דרך ישראל (מעבר כרם שלום), וירידה אשר החריפה את המחסור שנוצר עקב עצירת ההברחות דרך המנהרות.

חומרי בניין הנכנסים לעזה על פי הענף המקבל אותם (בטונות)

בשלהי דצמבר 2012, כחלק מהבנות הפסקת האש עם חמאס, החלה ישראל להתיר את כניסתם לעזה, דרך מעבר כרם שלום, של 20 מטעני חצץ ביום עבור המגזר הפרטי, ובספטמבר 2013 הרחיבה כמות זו ל-70 מטענים ביום (בהם 40 מטעני חצץ, 20 מטעני מלט ו-10 מטענים של מוטות פלדה). למרות זאת, נתונים אלה עדיין נמוכים בהרבה מן הצרכים. ב-13 באוקטובר 2013, לאחר גילוייה של מנהרה שהובילה מרצועת עזה אל תוך ישראל, עצרו הרשויות הישראליות את כניסתם של כל חומרי הבניין, ונימקו זאת בחששות שחומרים כאלה עלולים לשמש למטרות צבאיות. בדצמבר 2013 הקלו הרשויות הישראליות את הגבלות על יבוא עבור מיזמים בינלאומיים, אבל האיסור המוחלט על יבוא למגזר הציבורי נותר בעינו.

רוב מיזמי התשתית והדיור הוקפאו

הדלדול ההדרגתי, מאז יולי 2013, של מאגרי חומרי הבניין הזמינים בשוק, לאחר העצירה באספקתם של חומרים אלה דרך המנהרות, גרמה להקפאתם של מרבית מיזמי הבניין.

הכמויות המועטות שעדיין נותרו בשוק נמכרות במחירים מופקעים, כשטון מלט מוצע במחיר של 2,000 ש"ח (570 דולרים ארה"ב), מחיר גבוה ב-400 אחוזים לעומת מחיר המלט ביולי 2013.

לדברי התאחדות הקבלנים הפלסטינים, כל 27 בתי החרושת לבטון ויותר מ-90 אחוזים מחברות הקבלנות בעזה נסגרו.¹² כתוצאה מכך הופסקו 75 מיזמי דיור ותשתיות, לצד מרבית הבנייה שמבצעים משקי בית יחידים. אלה האחרונים כוללים 500 משפחות המשולבות באחת מתוכניות העזרה העצמית שמנהלים סוכנויות או"ם וארגונים לא ממשלתיים, שבמסגרתן ניתן סיוע כספי לביצוע שיקום או תיקון של בתים שנהרסו או ניזוקו במעשי האיבה בנובמבר 2012.

לפיכך, נכון לעכשיו פעילויות הבנייה מוגבלות למספר מיזמים המיושמים או ממומנים על ידי ארגונים וממשלות בינלאומיים. עם זאת, למרות הקלת ההגבלות על היבוא דרך מעבר כרם שלום מאז דצמבר 2013, רק קומץ מיזמים הורשו לחדש יבוא של חומרים.

נכון לסוף ינואר 2014 לא הצליחה סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם לקבל חומרים עבור 20 מתוך 32 המיזמים שכבר אושרו על ידי הרשויות הישראליות בתחומי הדיור, החינוך, ומים ותברואה. תוכנית הפיתוח של האו"ם מיישמת כרגע רק שני מיזמי דיור עבור משפחות שנעקרו בהקשר של מעשי איבה. רק מיזמי הדיור והתשתית הקטאריים המשיכו לפעול בחודשים האחרונים ברמתם הנורמלית, מאחר שאספקת החומרים עבורם דרך מעבר רפיח לא נפגעה ברובה.

עשרות אלפי משרות אבדו או נפגעו

עצירה זו בפעילות הבנייה גרמה לפיטורים נרחבים. על פי הנתונים האחרונים שפרסמה הלשכה הפלסטינים המרכזית לסטטיסטיקה (פלמ"ס), ברבע האחרון (אוקטובר-דצמבר) של שנת 2013 היה מספר המועסקים בענף הבניין נמוך ב-11,000 מן הנתון ברבע

מוחמד רכחי א-זענין, בן 27, נשוי ואב לשניים, גר בבית חנון. אף שהוא בעל תואר בראיית חשבון, לא הצליח למצוא עבודה בתחום ומאז 2008 החל לעבוד בענף הבניין. בשלוש השנים הראשונות לעבודתו בתחום הועסק במיזמים שמיישמות סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם ותכנית הפיתוח של האו"ם, עד להשלמתם של המיזמים הללו.

"במשך שישה חודשים לא הייתה לי עבודה. אחר כך התחלתי לעבוד אצל קבלן עצמאי שנשען על חומרי בניין מהמנהרות. השתכרתי 40-70 ש"ח (11.4-20 דולרים ארה"ב) ביום ומצבי החל להשתפר. זה נמשך עד ליוני 2013, כשהמנהרות החלו להיסגר ומחירי חומרי הבניין עלה. איבדתי את עבודתי ומאז לא עבדתי. אין לי כסף ועלי להאכיל משפחה בת ארבע נפשות. כשאני עובר ליד השוק אני מרגיש שהלואי שהייתי יכול לקנות פירות. לא יכולתי לרכוש בגדי חורף, ורכישה של חיתולים, חלב ותרופות לילדי הפכה לאתגר עצום. אני מקווה שהמצור יוסר, המעברים יפתחו וחומרי הבניין ייכנסו שוב לעזה."

השני של השנה (אפריל-יוני), לפני תחילתו של המשבר הנוכחי. ענפי הייצור והתחבורה, שחלקים מהם קשורים לפעילויות הבניין, איבדו 4,700 ו-3,900 משרות בהתאמה.¹³

התאחדות הקבלנים הפלסטיניים מעריכה כי ייתכן שעד 30,000 מהמועסקים שעבודתם קשורה ישירות לפעילויות בנייה איבדו את עבודתם עד סוף ינואר 2014, וכי 40,000 עובדים נוספים, בעיקר בפעילויות הקשורות בבניין (נגריות, נפחיות וחנויות אלומיניום, בתי חרושת לאריחים, תובלה, מיכון כבד וכיו) נפגעו קשות.

לדברי פלמיס, ברבעון הרביעי של השנה הגיע שיעור האבטלה ברצועת עזה ל-41.5 אחוזים מכוח העבודה, או 180,500 בני אדם,¹⁴ משיעורי האבטלה הגבוהים בעולם והגבוה ביותר שנרשם בעזה זה למעלה משלוש שנים. מאמינים כי התפתחות זו הדפה משפחות רבות לאי-ביטחון תזונתי, שפגע בשנת 2012 ב-57 אחוזים ממשקי הבית בעזה, עלייה לעומת 44 אחוזים ב-2011.

אלימות מתנחלים בשטחים סביב שני אזורי התנחלות בנפת שכם מעוררת חששות

שימוש גובר בצווי סגר פוגע ביכולת להתפרנס מחקלאות

בינואר נרשמו בסך הכול 29 מתקפות מתנחלים שגרמו לפציעת פלסטינים או לנזק לרכוש פלסטיני, נתון נמוך מעט מהמוצא החודשי למתקפות כאלה בשנת 2013 (33). מתקפות אלה התרחשו בצד מספר רב של תקריות אחרות של הפחדה, מניעת גישה והסגת גבול של רכוש פרטי. בסך הכול פצעו מתנחלים במשך החודש שמונה פלסטינים, והשחיתו כמעט 1,000 עצים ו-18 כלי רכב, בין היתר. כמו כן, החודש רשם המשרד לתיאום עניינים הומניטריים שמונה מתקפות שביצעו פלסטינים ואשר גרמו לפחות לתשעה מקרי פציעה של מתנחלים וישראלים אחרים.

מבין התקריות שקרו החודש וגרמו לפציעה או לנזק לפלסטינים, התרחשו שמונה ברחבי נפת שכם, שבה נרשם במהלך שנת 2013 המספר הגבוה ביותר של מתקפות כאלה לעומת נפות אחרות (ראו טבלה). מדאיגה במיוחד הרמה הגבוהה של אלימות סביב שני

מתקפות מתנחלים שגרמו לפציעות או לנזק, על פי נפה (2013)

הרמה הגבוהה של אלימות סביב שני אזורי התנחלות ספציפיים: יצהר וברכה, מדרום לעיר שכם, ומאחזי ההתנחלות ממזרח להתנחלות שילה, בפינה הדרום-מזרחית של הנפה, מדאיגה במיוחד.

כוחות ישראלים מפנים מתנחלים מהכפר קוסרא, ה-7 בינואר 2014.

אזורי התנחלות ספציפיים: יצהר וברכה, מדרום לעיר שכם, ומאחזי ההתנחלות ממזרח להתנחלות שילה, בפינה הדרום-מזרחית של הנפה.

אחת התקריות המשמעותיות ביותר באזור שילה התרחשה ב-7 בינואר, כשקבוצת מתנחלים לא חמושים ממאחז ההתנחלות אש קודש פשטה על הכפר השכן, קוסרא, עקרה 27 נטעי זיתים ותקפה גופנית משפחה פלסטינית שעיבדה את אדמתה. על פי דיווחים בוצעה המתקפה כתגמול על תקרית שהתרחשה מוקדם יותר באותו היום, שבה עקר הצבא הישראלי עצים שנטעו מתנחלים על חלקת אדמה בכעלותו של חקלאי פלסטיני מהכפר הסמוך, גילוד (מתקפה מן הסוג המכונה "תג מחיר").

תושבי קוסרא וכפרים שכנים, שציפו למתקפה, התעמתו עם התוקפים, עצרו אותם, תקפו אותם פיזית וכצעו לפחות 10 מתנחלים. לאחר מכן הצליחה קבוצה של זקני הכפר לעצור את המתקפה על המתנחלים ויצרה קשר עם משרד התיאום המחוזי הפלסטיני ומשרד נפת שכם. אלה יידעו את הצבא הישראלי, שהגיע למקום והוציא את המתנחלים מהכפר. התקרית עוררה שורה של מעשי תגמול של מתנחלים בצפון הגדה המערבית, לרבות שריפה וגרימת נזק ל-12 כלי רכב וניסיון להצית מסגד בכפר דיר אסתא, בנפת סלפית.

התקרית בקוסרא התרחשה בהקשר של הרחבתם המתמשכת של שישה מאחזי התנחלות באזור - כולם בלתי חוקיים מתוקף המשפט הבינלאומי והישראלי גם יחד - בעיקר באמצעות השתלטות על אדמות בכעלותם של חקלאים מהכפרים קוסרא וגילוד (שאוכלוסייתם מוערכת ב-5,500 נפש), ועיבודן.¹⁵ בהקשר זה, הפינוי שנזכר לעיל של חלקת האדמה שמתנחלים השתלטו עליה הינה דוגמה נדירה ויוצאת דופן. ככלל, במקום לפנות את המאחזים עצמם או את השטחים שמתנחלים השתלטו עליהם והחלו לעבדם, אחד האמצעים העיקריים שאימץ הצבא הינו סגירה, בצו צבאי, של אדמה שמעבדים

התקרית בקוסרא התרחשה בהקשר של הרחבתם המתמשכת של שישה מאחזי התנחלות באזור, בעיקר באמצעות השתלטות על אדמות ולאחר מכן עיבודן.

פלסטינים. עקב כך נדרשים חקלאים פלסטינים להגיש בקשה ל"תיאום מוקדם" על מנת להגיע לאדמתם תחת ליווי צבאי, וזאת רק במספר מוגבל של הזדמנויות במהלך השנה.¹⁶

פלישה דומה לאדמות חקלאיות, בצד סגירתם של שטחים על ידי הצבא והגבלה של גישת פלסטינים באמצעות משטר "תיאום מוקדם", מתרחשת סביב התנחלויות יצהר וברכה (שאוכלוסייתן מוערכת ב-2,900 נפש); 11 כפרים פלסטיניים (שאוכלוסייתם מוערכת ב-31,400 נפש) בקרבתן נפגעים מכך ישירות.

החודש, ב-14 בינואר, ערכו מתנחלים מהתנחלות ברכה פשיטה על שטח חקלאי הממוקם בשטח B, ליד הכפר בורין, שבו עסקה קבוצת עובדים פלסטיניים בשיקום כביש חקלאי, כחלק ממיזם שמיישם ארגון לא ממשלתי בינלאומי (Première Urgence), והתעמתו עם העובדים. בתגובה הכריז הצבא הישראלי על האזור כעל "שטח צבאי סגור", ועקב כך הושעה המיזם עד הודעה חדשה.

כמו כן החודש, ובאותו אזור, ב-6 בינואר פשטה קבוצת מתנחלים רעולי פנים, שמאמינים כי באו מהתנחלות יצהר, על אתרו של מיזם מים במימון תורם בינלאומי בכפר הסמוך, עורף, וגרמה נזק למאגר מים שהיה בבנייה. לאחר מכן רגמו המתנחלים באבנים את בית הספר התיכון לבנים בכפר, הממוקם בקרבתו של אתר המיזם, ועוררו בכך עימותים עם התלמידים. בצילומי וידיאו של התקרית שפרסם ארגון זכויות האדם הישראלי "בצלם" נראים חיילים ישראלים צופים במתקפת המתנחלים בלא להתערב, ואחר כך יורים רימוני גז מדמיע לעבר התלמידים הפלסטיניים.¹⁷

התקריות החודש, סביב אזורי ההתנחלות שנזכרו לעיל בנפת שכם, מדגישות את הכשל רב השנים של הרשויות הישראליות בכל האמור באכיפת שלטון החוק על מתנחלים. התקרית בעורף שבה והראתה כי למרות צווים רשמיים, הרעיון שחיילים אחראים להגנה על פלסטינים ולאכיפת החוק על מתנחלים לא הועבר כראוי לכוחות בשטח ולא הוטמע על ידם. בנוסף על כך, אף שמשטר התיאום המוקדם המיושם באזורים המושפעים לרעה תרם אמנם להפחתת מתקפות מתנחלים, הוא מטיל את נטל ההסתגלות להגבלות על החקלאים הפלסטינים, במקום לאכוף את החוק על מתנחלים אלימים. הארגון הישראלי "יש דיין" עקב אחר 938 התיקים שפתחה משטרת ישראל בין 2005 ל-2013 בעקבות תלונות שהגישו פלסטינים בגין אלימות מתנחלים, ומצא כי רק 8.5 אחוזים הביאו להגשת כתבי אישום.¹⁸

הפערים באכיפת החוק על ידי הרשויות הישראליות, והרמות הגבוהות של אלימות מתנחלים הנובעות מכך, לא זו בלבד ששחקו את יכולתם של חקלאים פלסטינים להתפרנס מחקלאות, אלא שהם פוגעים ביכולתם של ארגוני סיוע להגיש תמיכה לאוכלוסייה המושפעת לרעה.

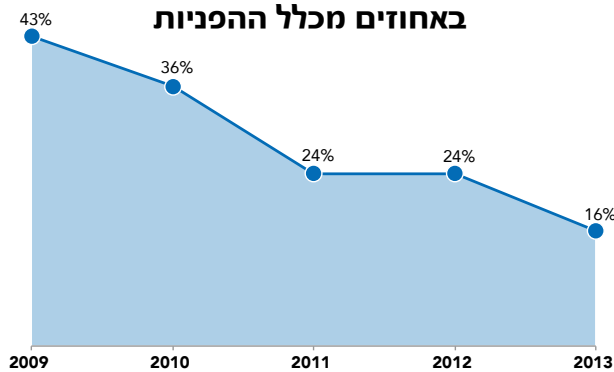
ההגבלות במעבר רפיח פוגעות עוד יותר בגישה לשירותי בריאות

רידה של 93 אחוזים במספר המטופלים שיצאו למצרים מאז יולי 2013

במהלך חודש ינואר היה מעבר רפיח, בין רצועת עזה למצרים, פתוח במשך שישה ימים בלבד, ואפשר ל-2,335 בני אדם בלבד לצאת את עזה (מבין אלה היו רק 88 מטופלים

פרק זה הוגש על ידי ארגון הבריאות העולמי של האו"ם

הפניות לטיפול רפואי במצרים באחוזים מכלל ההפניות

רשומים, לצד 82 מלווים) ול-2,123 נוסעים להיכנס לעזה. מאז יולי 2013 היה מעבר רפיח היה סגור לכל הנוסעים למעט מקרים הומניטריים חריגים, והגביל עוד יותר את חופש התנועה של בני אדם, עובדה שעוררה חששות מיוחדים ביחס להשפעת המצב על גישתם של מטופלים לשירותי רפואת מומחים. משרד

הפנים הפלסטיני בעזה הפסיק לרשום מקרים חדשים ב-10 בינואר, לאחר שמספר בני האדם הצריכים לעבור את הגבול מעזה למצרים הגיע ל-3,000, כולל מטופלים.

בין אמצע 2010 לאמצע 2013 נפתח מעבר רפיח על בסיס יומי ותפקד כנקודת הכניסה והיציאה הראשית אל רצועת עזה וממנה. מדיניות הפתיחה המוגבלת שמנהיגות כיום הרשויות המצריות, המיושמת מאז יולי 2013, באה בהקשר של האמצעים שנועדו לטפל באי-הביטחון בסיני. כחלק מהם, במהלך המחצית השנייה של 2013 היה המעבר סגור 98 ימים בסך הכול, לעומת 15 ימים בלבד במחצית הקודמת של השנה. כתוצאה מכך ירד המספר הממוצע של נוסעים שעברו בו בשני הכיוונים ב-75 אחוזים,¹⁹ ואילו המספר הממוצע של מטופלים שיצאו את עזה לטיפול בריאות צנח ב-93 אחוזים.²⁰

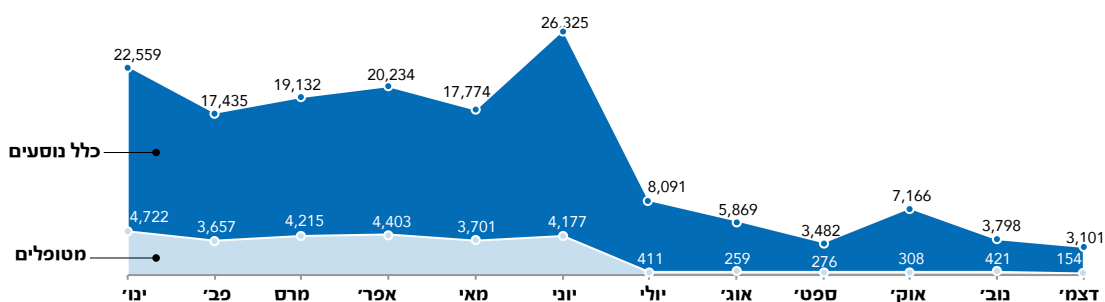
אף שלא היה שינוי במדיניות ביחס לאשפוז מטופלים פלסטינים בבתי חולים במצרים, אי-הצפיות של פתיחת המעבר, בנוסף על המצב הביטחוני בסיני, הרתיעו מטופלים מנסיעה למצרים. בתי החולים במצרים מקבלים מטופלים פלסטינים בלי תורים שנקבעו מראש בתנאי שהחתימו את מסמך הכיסוי הכספי מטעם משרד הבריאות בשגרירות הפלסטינית בקהיר, או אם הם יכולים לשלם את עלויות הטיפול בעצמם. עם זאת, מטופלים המממנים את הטיפול בעצמם בלא מסמכים רפואיים רשמיים מבית חולים בעזה אינם זכאים להיחשב לימקרים הומניטריים על פי הקריטריונים של משרד הפנים.

בנוסף על כך, אף שמקרים רפואיים דחופים וחולי סרטן הנוסעים באמבולנס קיבלו קדימות במעבר, שעות הפעילות המוגבלות של המעבר בימים שבהם הוא פתוח פוגעות בגישתם; מאז יולי 2013 קוצרו השעות הללו מ-8 בממוצע ל-5 (9 בבוקר עד 2 אחר הצהריים), אף שמעת לעת עברו במעבר אוטובוסים (שכל אחד מהם מכיל 50 נוסעים) אחרי השעה שתיים, באמצעות תיאום מיוחד על ידי בעלי תפקידים משני עברי הגבול. משרד הבריאות הפלסטיני ביקש להעניק למטופלים קדימות ביחס לנוסעים אחרים, באמצעות מערכת מכסות. בשל הגידול המתמיד של רשימת ההמתנה ביקש לאחרונה משרד הפנים בעזה מנוסעים שכבר נרשמו לחדש את הרשמתם, על מנת לתעדף טוב יותר מקרים דחופים בפרקי הפתיחה הקצרים של המעבר. נכון לסוף ינואר נרשמו בשירותי רפואת חירום 600 חולים הזקוקים לעבור את הגבול, ורישום של בקשות חדשות הופסק.

כתוצאה מכל המגבלות שלעיל מבקשים מטופלים רבים יותר ויותר ממשרד הבריאות בעזה לשנות את יעד ההפניות שלהם לגדה המערבית (לרבות ירושלים המזרחית) ולישראל.

מאז יולי 2013 היה מעבר רפיח סגור, למעט עבור מקרים הומניטריים חריגים, עובדה המעוררת חששות במיוחד בכל האמור בהשפעתו השלילית של המצב על גישת מטופלים לשירותי רפואת מומחים.

מטופלים היוצאים את עזה למצרים מכלל הנוסעים ב-2013

לאחר יולי 2013 צנחו ההפניות למצרים כדי מחצית, ואילו בבקשות ליעדים המצריים גישה דרך מעבר ארז חלה עלייה של 22 אחוזים (ראו עקומה, "מטופלים היוצאים את עזה למצרים מכלל הנוסעים ב-2013"). עובדה זו משתקפת במספר הבקשות להיתרי יציאה מעזה דרך מעבר ארז, שהגישו מטופלים ומלוויהם לרשויות הישראליות: במחצית השנייה של 2013 עלה מספר הבקשות להיתרים עבור מטופלים ב-28.7 אחוזים לעומת המחצית הראשונה של השנה. שמונים ושמונה אחוזים מן הבקשות הללו אושרו במהלך 2013, 11.7 אחוזים עוכבו ו-0.3 אחוזים נענו בסירוב.

לאחר יולי 2013 צנחו ההפניות לטיפול במצרים כדי מחצית, בעוד שבהפניות ליעדים המצריים גישה דרך מעבר ארז חלה עלייה של 22 אחוזים.

מטופלים שנסיעתם נמנעה

מ.ס.: מטופל בן 30, מאושפז בבית חולים, לוקה בכשל כליות סופני, אב לחמישה ילדים, הופנה ב-14 בנובמבר 2013 לטיפול במצרים, לצורך השתלת כליה דחופה, יחד עם אחיו שנמצא מתאים לתרומה. האיש נרשם כמקרה דחוף להעברה באמבולנס, וחודשיים לאחר מכן, ב-21 בינואר 2014, התבשר כי נסיעתו אושרה. אלא שהרשויות המצריות החזירו אותו מן הגבול וביקשו ממנו להחליף את התמונה בדרכונו. לאחר שחידש את דרכונו הודיעו שירותי רפואת החירום למטופל כי הפסיד את הרישום שלו לנסיעה וכי בשל רשימת ההמתנה הארוכה לא יוכל להירשם מחדש.

פ.ר.: חולת לב וסוכרת בת 63, שטופלה ביחידה לטיפול נמרץ בבית החולים כמאל עדואן בשל סחרחורות וקשיי נשימה, וב-5 בפברואר הופנתה למצרים (שם טופלה בעבר כבר 13 פעמים) לתכנות מחדש של קוצב הלב שלה. היא ובנה נלקחו באמבולנס בו ביום אבל לא הצליחו לעבור. גם למחרת לא יכלו לעבור והאישה הוחזרה ליחידת הטיפול הנמרץ בשל מצבה הקריטי.

א.ג.: בת 29 שנותחה ב-2012 להסרת גידול סרטני מקליפת יותרת הכליה, וזקוקה למעקב מדי שלושה עד שישה חודשים. סריקת ה-CT האחרונה שלה הראתה כי הסרטן חזר וב-26 בינואר 2014 הפנתה אותה מחלקת ההפניות לטיפול חו"ל במשרד הבריאות למצרים. כשבעלה הגיע לשירות האמבולנסים כדי לרשום אותה לנסיעה, סירבו לקבלה בשל רשימת ההמתנה הארוכה.

א.א.: מטופל בן 55 שנותח בעבר בגין פוליפים במיתרי הקול עבר ביולי 2013 ביופסיה בעזה ואובחן כסובל מסרטן במיתרי הקול. האיש הופנה לטיפול כירורגי מתקדם בבית החולים אוגוסטה ויקטוריה בירושלים, אבל כשנרשם נאמר לו שהטיפול אינו ניתן בבית החולים. ב-29 בינואר 2014 הפנתה אותו מחלקת ההפניות לטיפול חו"ל במשרד הבריאות למצרים, אבל הוא לא הצליח לצאת את עזה. משפחתו בודקת כעת אפשרות לטיפול חלופי בגדה המערבית.

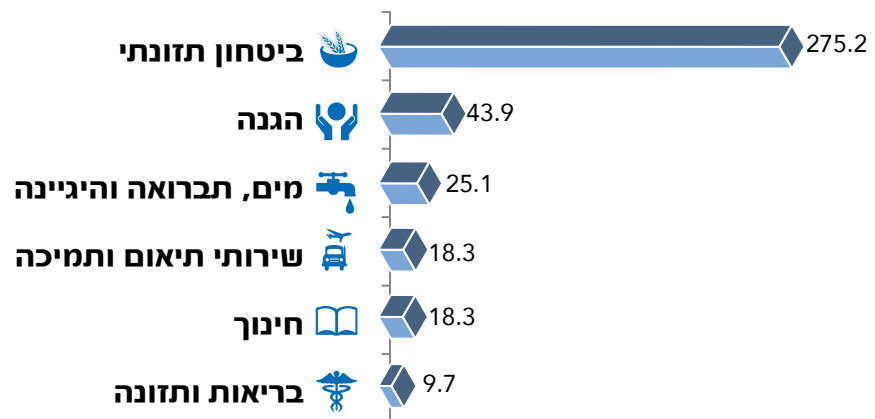
צילום: משהד האיים לתאום עניינים הומניטריים

מטענים סמתנים לצאת את עזה למצרים במעבר הפית, ספטמבר 2013.

בנוסף, ההגבלות ברפיח עצרו, הלכה למעשה, משלוחים של סיוע רפואי, שהיוו 30 אחוזים מהתרופות בהן השתמש משרד הבריאות. לדברי רשות מסוף הגבול הפלסטינית ברפיח, במחצית השנייה של 2013 לא היו כל משלוחים של תרופות, למעט משלוח יחיד בן ארבעה מטענים בנובמבר, תרומת התאחדות הרופאים הערבים במצרים.

בדומה לכך, מאז יולי 2013 לא נכנסו לעזה משלחות רפואיות, בעוד שבמחצית הראשונה של השנה נסעו אליה 63 נציגים רפואיים וב-2012 היה מספרם יותר מ-120. משלחות מסוימות מביאות איתן תרופות ואספקה רפואית נחוצות, ולעיתים ציוד שניתן כתרומה. הירידה במשלחות הרפואיות החריפה את האספקה הדלה ממילא של תרופות ממשרד הבריאות ברמאללה לעזה, ועקב כך אזלו בחודש ינואר בבית המרקחת המרכזי בעזה 23.5 אחוזים מהפריטים ברשימת התרופות החיוניות ו-52 אחוזים מהפריטים הרפואיים החד-פעמיים.

הצרכים המבוקשים לתוכנית התגובה האסטרטגית לשנת 2014 על פי כוח משימה/ מגזר (במיליוני דולרים ארה"ב) סך המימון המבוקש: 390 מיליון דולרים ארה"ב

תוכנית התגובה האסטרטגית מזהה 1.9 מיליון פלסטינים הזקוקים לסיוע הומניטרי

עם תחילתה של שנה חדשה אישר הצוות המוביל של ארגוני הסיוע ההומניטריים בשפ"כ את תוכנית התגובה האסטרטגית שלו לשנים 2014-2016 והחל ביישומה. התוכנית תוצג רשמית בפני כל בעלי העניין באירוע פומבי שיתקיים במרס 2014.

תוכנית התגובה האסטרטגית מנסחת את האסטרטגיה, לטווח של שלוש שנים, של הקהילה ההומניטרית לטיפול בצרכים ההומניטריים וצורכי ההגנה הדחופים ביותר של 1.9 מיליון פלסטינים פגיעים וחלשים, בעיקר בעזה, בשטח C של הגדה המערבית, בירושלים המזרחית ובאזור התפר. האסטרטגיה מביאה בחשבון את מחזור תוכניות הפיתוח היותר ארוכות-טווח ומותאמת אליהן, במיוחד תוכנית הפיתוח הלאומית הפלסטינית, הנתמכת בתורה על ידי מסגרת הסיוע לפיתוח של האו"ם לשנים 2014-2016.

תוכנית התגובה האסטרטגית מתמקדת בשתי מטרות אסטרטגיות, הכוללות קידום הסביבה ההגנתית, לרבות מתן גישה הוגנת לשירותים חיוניים, ושיפור הביטחון התזונתי.

הקבוצות המושפעות באופן הקשה ביותר שזוהו ברחבי השפ"כ הן פליטים, הסובלים מאי-ביטחון תזונתי, עקורים והמצויים בסכנת עקירה, ילדים, בעלי נכויות וקשישים. ברצועת עזה הקבוצות הפגיעות הספציפיות הינן חקלאים, דייגים, מי שמתגוררים בתוך ובקרבת שטחים שהגישה אליהם מוגבלת ליד הגדר, צעירים מובטלים ועניים כרוניים. בגדה המערבית הנזקקים הם רועים ובדואים בשטח C, חקלאים שאדמותיהם ממוקמות בין הגדר לקו הירוק, ותושבי שטח העיר חברון הנתון לשליטה ישראלית (H2).

תוכנית התגובה האסטרטגית מציגה אסטרטגיה המתוקצבת ב-390 מיליון דולרים ארה"ב, ליישום 150 מיזמים; 19 מארגונים לא ממשלתיים מקומיים, 82 מארגונים לא ממשלתיים בינלאומיים, 45 מסוכנויות או"ם ו-4 משותפים לסוכנויות או"ם וארגונים לא ממשלתיים בינלאומיים. מגזר הביטחון התזונתי הינו הגדול ביותר, וזקוק ל-71 אחוזים מכלל הבקשות (275 מיליון דולרים ארה"ב), ואחריו מגזרי ההגנה (44 מיליון דולרים) ומים, תברואה והיגיינה (25 מיליון דולרים).

תוכנית התגובה האסטרטגית מתמקדת בשתי מטרות אסטרטגיות, הכוללות קידום הסביבה ההגנתית, לרבות מתן גישה הוגנת לשירותים חיוניים, ושיפור הביטחון התזונתי.

1. את הדוח ניתן לקרוא ב: http://www.globalprotectioncluster.org/_assets/files/field_protection_clusters/Occupied_Palestinian/files/oPt_PC_ARA_Update_July-December_2013_EN.pdf
2. במהלך שנת 2013 דווח על כ-80 חדירות, בעיקר ליישור אדמה.
3. ראו עדכון של כוח המשימה לענייני הגנה בנושא השטחים שהגישה אליהם מוגבלת בעזה (ה-1 ביולי http://www.globalprotectioncluster.org/_assets/files/field_protection_clusters/Occupied_Palestinian/files/oPt_PC_ARA_Update_July-December_2013_EN.pdf, 31 בדצמבר 2013).
4. ראו עדכון של כוח המשימה לענייני הגנה בנושא השטחים שהגישה אליהם מוגבלת בעזה (מאי 2013): בעקבות הפסקת האש, הודיע מתאם פעולות הממשלה הישראלית בשטחים (מתפ"ש) לקהילה ההומניטרית, במספר הזדמנויות, כי חקלאים יורשו להגיע ברגל לשטחים במרחק של עד 100 מטרים מהגדר. מידע זה פורסם באתר האינטרנט של מתפ"ש ב-25 בפברואר 2013, אבל לאחר מכן נמחק. ברם, ב-10 במרץ 2013 קיבל ארגון זכויות האדם הישראלי "גישה", בתגובה על בקשות שהגיש למידע, מכתב מדובר הצבא הישראלי שקבע כי גישת פלסטינים לשטחים במרחק של 300 מטרים מהגדר אסורה.
5. חקלאים דיווחו כי בחרו לגדל יבולים אלה מן הסיבות הבאות: (א) הם מצריכים פחות עבודה מתמשכת (ולכן מפחיתים את הסיכון הפיסי הנלווה לגישה לשטחים המעובדים), (ב) הם מצריכים פחות השקעה (ומפחיתים את הסיכון הכספי אם היבולים נהרסים), (ג) סכנת היישור המאיימת עליהם פחותה (מאחר שגידולים גבוהים יותר מצויים בסיכון גבוה יותר ליישור), (ד) הם מושפעים פחות מהגבלות תשתית כגון היעדר רשתות מים מספיקות, ו(ה) הם מצריכים פחות שימוש בצידוד (מאחר שהגישה עם טרקטורים וציוד אחר הינה מוגבלת). היעדר גישה למשאבי מים מדווחת אך היא כמכשול מרכזי בכל האמור בתמיכה בחקלאים על מנת שיעבדו שטחים חקלאיים בקרבת השטחים שהגישה אליהם מוגבלת (ראו עדכון של כוח המשימה לענייני הגנה בנושא השטחים שהגישה אליהם מוגבלת בעזה, ה-1 ביולי עד ה-31 בדצמבר 2013).
6. ראו עדכון של כוח המשימה לענייני הגנה בנושא השטחים שהגישה אליהם מוגבלת בעזה (ה-1 ביולי עד ה-31 בדצמבר 2013), http://www.globalprotectioncluster.org/_assets/files/field_protection_clusters/Occupied_Palestinian/files/oPt_PC_ARA_Update_July-December_2013_EN.pdf וכן המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, חקר מקרה: חיים על הקצה, דייגי עזה, יולי 2013, http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_gaza_fishermen_case_study_2013_07_11_hebrew.pdf
7. ראו עדכון של כוח המשימה לענייני הגנה בנושא השטחים שהגישה אליהם מוגבלת בעזה (ה-1 ביולי עד ה-31 בדצמבר 2013).
8. שם.
9. ב-1999 גירש הצבא הישראלי את רוב התושבים מהאזור והרס או החרים את מרבית בתיהם ורכושם. חודשים מעטים לאחר מכן, בתגובה לעתירה שהגישו התושבים, הוציא בית המשפט הגבוה לצדק הישראלי צו-ביניים המתיר לכמה מן התושבים לחזור באופן זמני עד שבית המשפט יכריע סופית בדון. למידע נוסף ראו המשרד לתיאום עניינים הומניטריים. "החיים בשטח אש: קהילות מסאפר יאטאי", מאי 2013.
10. דוח המזכיר הכללי לעצרת הכללית על מצב זכויות האדם בשטח הפלסטיני הכבוש, לרבות ירושלים המזרחית, אוגוסט 2013.
11. החל ניתוח הנתונים של מיזם פרופיל הפגיעות לשנת 2013 בתוך מעקב הומניטרי, אוקטובר 2013, עמי 3-4.
12. ראיון עם נביל אבו מואליק, יו"ר איגוד הקבלנים הפלסטיניים ברצועת עזה, ב-2.2.2014.
13. פלמיס, סקר כוח העבודה, רבע רביעי, 2013.
14. הגדרה מקלה, הכוללת בני אדם שדיווחו על עניין בעבודה אבל כבר אינם מחפשים עבודה באופן פעיל בשל חוסר הזדמנויות ("עובדים שאמרו נואש"), פלמ"ס, שם.
15. כרם נבות. החקלאות הישראלית בגדה המערבית, אוגוסט 2013. <http://rhr.org.il/heb/2014/01/15347>
16. המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, עדכון בנושא תנועה וגישה בגדה המערבית, ספטמבר 2012, עמי 27-30.
17. את הצילומים ניתן לראות ב: http://www.btselem.org/press_release/20140108_settler_attack_in_urif
18. נתוני מעקב יש דין, אכיפת החוק על אזרחים ישראלים בגדה המערבית, יולי 2013, עמי 2.
19. מ-20,577 בחודש בין ינואר ליוני 2013.
20. 5,251 בחודש בין יולי לדצמבר ומ-4,146 בחודש ל-305.

הנוסח המחייב הוא הדוח המלא בשפה האנגלית; לקראתו פנו לאתר OCHA:
http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_the_humanitarian_monitor_2014_02_19_english.pdf
 טבלאות עם נתונים מפורטים על מדדי הגנה ניתן לקרוא בדוח בשפה האנגלית,
http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_the_humanitarian_monitor_2014_02_19_english.pdf

לפרטים ולמידע נוספים נא לפנות למר יחזקאל לין, lein@un.org, טל: 02 5829962